

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาในบทที่ผ่านมาปัจจุบันปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิจากการนำแอปพลิเคชันคนอื่นมาใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ก็ยังคงมีอยู่ไม่ว่าจะในประเทศไทยหรือต่างประเทศ และเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และข้อมูลส่วนบุคคลในการติดต่อสื่อสารไปยังผู้อื่นอันเป็นการละเมิดสิทธิส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของการดำรงชีวิตที่สำคัญสำหรับมนุษย์ ซึ่งในหลักความเป็นจริงแล้วควรจะได้รับควบคุมและดูแลจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนและผู้ประกอบธุรกิจออนไลน์ในส่วนของแอปพลิเคชัน แต่ในความเป็นจริงแล้วปัญหา การล่วงละเมิดสิทธิในข้อมูลความเป็นส่วนตัวยังเป็นปัญหาใหญ่อยู่ในสังคมที่ยังต้องได้รับการแก้ไข เพื่อคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวให้ได้รับการปกป้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลจากการถูกล่วงละเมิดโดยไม่ได้รับอนุญาตนี้ ถือว่าเป็นการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลด้วย ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่หลายประเทศในโลกได้ให้ความสำคัญมากเนื่องจากหากมีการนำข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลอื่นไปใช้หรือไปเปิดเผยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลทั้งในเรื่องความน่าเชื่อถือ ความปลอดภัยของตนเองและของส่วนรวม ชื่อเสียง เกียรติยศ และรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัว อย่างไรก็ตาม แม้ว่า “ความเป็นส่วนตัว” จะมีหลายประการแต่ความเป็นส่วนตัวที่ในหลายประเทศต่างให้ความสำคัญอย่างมากอันเนื่องมาจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว คือ “ความเป็นส่วนตัวในข้อมูลส่วนบุคคล” ทั้งนี้เพราะพัฒนาการล้ำยุคของคอมพิวเตอร์ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารและการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ สามารถเคลื่อนย้ายและเชื่อมโยงกันได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่อีกต่อไป ทำให้การประมวลผล จัดเก็บหรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลสามารถทำได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็วในทางกลับกันจึงอาจมีการนำประโยชน์ของเทคโนโลยีเหล่านี้ไปใช้โดยละเมิดต่อบุคคลอื่นแม้ว่าปัจจุบันจะมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเก็บข้อมูล หรือให้บริการต่างๆมากขึ้น แต่ผู้ให้บริการแต่ละรายจะมีวิธีการหรือมาตรการในการเก็บรักษา ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละบริษัท เช่นบริษัทที่ให้บริการโทรศัพท์แห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกาได้สนับสนุนให้ผู้ใช้บริการโทรศัพท์เปลี่ยนรูปแบบการชำระค่าบริการรายเดือนเป็นการ โอนเงินแบบออนไลน์โดยจะมี

นโยบายของบริษัทกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เช่น จะไม่นำข้อมูลที่กรอกซึ่งมีลักษณะเป็น Customer Identifiable Information จากที่ลงทะเบียนไปขาย แลกเปลี่ยน หรือให้บุคคลที่สามเพื่อให้ผู้ใช้บริการไว้วางใจและใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างไรก็ตามนโยบายเหล่านั้นเป็นสิ่งที่แต่ละบริษัทกำหนดขึ้นเอง เพราะฉะนั้นบางบริษัทก็อาจไม่มีหรือมีแต่ไม่รักษาวินัยในการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวอย่างจริงจังซึ่งส่งผลให้เกิดการละเมิดหรือนำไปใช้ในทางมิชอบมากขึ้น เช่น กรณีมีผู้แอบอ้างชื่อผู้อื่นที่มีชื่อเสียง พร้อมข้อมูลส่วนตัวอื่นๆ เช่น ชื่อตำแหน่ง ที่อยู่ อายุ สถานะทางสังคม เป็นต้น ไปใช้สมัครฟรีอีเมลแล้วใช้อีเมลนั้นในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ทำให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าตนเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ตนแอบอ้างก็ได้ เป็นต้น และในปัจจุบันนี้การเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ตมีความทันสมัยไร้ขีดจำกัด มีการใช้แอปพลิเคชัน เช่น Face Book , LINE กันอย่างแพร่หลายและกว้างขวาง และแอปพลิเคชันดังกล่าวยังสามารถใช้งานผ่านสมาร์ตโฟนได้อย่างง่ายดาย ทำให้เกิดการเสี่ยงต่อการถูกแฮกและนำข้อมูลของบุคคลอื่นไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต

ประเด็นเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับสังคมไทยในปัจจุบันนั้น เมื่อได้ศึกษาข้อเท็จจริงจะพบว่าประเทศไทยได้เคยมีกฎหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมาแล้วหลายฉบับ ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงเจตนาที่จะปกป้องคุ้มครองความเป็นส่วนตัวรวมทั้งข้อมูลส่วนตัว (Data Privacy) ของแต่ละบุคคล แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากความคุ้มครองที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นความคุ้มครองแบบกว้างๆ ไม่เฉพาะเจาะจง จึงทำให้การบังคับใช้เพื่อลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจังนั้นยังทำได้ยาก นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนตัวเฉพาะเรื่องอยู่เช่นกันแต่เป็นกฎหมายที่ไม่ได้บังคับใช้อย่างครอบคลุมสำหรับทุกเรื่อง เช่น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการพ.ศ.2540 ให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บและอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานภาครัฐ โดยไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองขององค์กรภาคเอกชน ในส่วนของข้อมูล จัดเก็บข้อมูล โดยหน่วยงานภาครัฐไม่ว่ากระทำโดยบุคคลหรือ โดยระบบคอมพิวเตอร์อัตโนมัติพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐและส่วนราชการรวมทั้งส่วนราชการสังกัดรัฐสภาและศาล แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ใช้งานอีกส่วนหนึ่งที่ยังคงมีความเสี่ยงในเรื่องของการถูกขโมยข้อมูลจากช่องทางดังกล่าวได้เช่นกัน ในกรณีที่เสียหายก็นำหลักกฎหมายว่าด้วยเรื่องละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มากำหนดการชดใช้เยียวยาเอาไว้เมื่อเกิดความเสียหายจากการกระทำของเอกชนนั้นซึ่งกฎหมายละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ก็เป็นเพียงหลักทั่วไปที่นำมาปรับใช้ในกรณีดังกล่าว เป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแต่ไม่ได้เป็นการป้องกันมิให้เกิดการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาประเด็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือในประเทศไทยแม้ว่าจะมีหน่วยงานภาครัฐ ที่มีอำนาจกำกับดูแลในเรื่องดังกล่าวเช่น คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือหน่วยงานภาคเอกชนอย่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นต้น แต่ปัญหาในทางปฏิบัติคือ กฎหมายมีการบัญญัติกระจายอยู่ในหลายฉบับ ไม่มีการรวมไว้เป็นหมวดหมู่ และหน่วยงานที่กำกับดูแลในเรื่องดังกล่าวก็มีหลายหน่วยงานแต่อำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจนมีความซ้ำซ้อนกัน เมื่อปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เกิดจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่เป็นโปรแกรมประยุกต์ ประเภทแอปพลิเคชัน เช่น Facebook และ LINE จึงทำให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาที่ได้วิเคราะห์มาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ในส่วนของการกำหนดหน่วยงานหรือองค์กร ไว้โดยเฉพาะ ให้มี อำนาจหน้าที่กำกับดูแลด้านการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลที่ถูกล่วงละเมิด โดยการนำแอปพลิเคชันไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต บนพื้นฐานตามแบบกฎหมายของต่างประเทศที่ได้ศึกษาในบทที่ผ่านมาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนไป และสร้างความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

1) เสนอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเป็น โดยเฉพาะ เช่น คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น ให้อยู่ภายใต้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากครอบคลุมหน่วยงานราชการแล้วกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมยังมีหน่วยงาน องค์การมหาชนและรัฐวิสาหกิจในสังกัดอีก เช่น บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัดสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) เป็นต้น ทำให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการถูกล่วงละเมิด โดยการนำแอปพลิเคชันไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต การแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าวควรกำหนดอำนาจหน้าที่ โดยให้สามารถเสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีในการวางมาตรการ ตรา หรือ ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และกำหนดหลักเกณฑ์การได้ใบรับรองเพื่อมีสิทธิใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการกำกับดูแลพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ และผู้ควบคุมข้อมูลให้ทำงานภายใต้ขอบเขตที่กำหนด อำนาจพิจารณาคำร้องทุกข์ และมีอำนาจในการวินิจฉัยข้อพิพาทระหว่างบุคคลฝ่ายต่างๆ ในส่วนการกำกับดูแล ควรวาง

หลักห้ามละเมิดสิทธิส่วนบุคคลจากการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชัน เป็นการทั่วไปเพื่อกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลให้ครอบคลุมในส่วนข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

2) ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้ยกร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลพ.ศ. เพื่อให้อำนาจกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการในการป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลให้มีอำนาจครอบคลุมไปถึงการสื่อสารข้อมูลในทุกช่องทาง ทั้งทางด้านคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต รวมไปถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่สามารถออนไลน์แอปพลิเคชันที่ทำการสื่อสารได้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในกรณีการนำแอปพลิเคชันข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต อีกทั้งควรกำหนดข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ต้องเป็นกรณีที่คู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมให้เข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล กรณีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่สามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลได้ แต่ต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบ และเจ้าของข้อมูลมีสิทธิ์ตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนได้ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำมิได้ต้องได้รับความยินยอมอย่างชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลลงในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลพ.ศ. เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และแก้ไขปัญหาการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ